

Pysäköinninvalvonnan järjestäminen Mäntsälän kunnan alueella

Kunnanhallitus 09.10.2023 § 208
788/08.01.03/2023

Kunnassa on tunnistettu tarve kunnalliselle pysäköinninvalvonnalle poliisin suorittaman valvonnan rinnalle.

Kunnallista pysäköinninvalvontaa on selvitetty seudullisena yhteistyönä seuraavasti:

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii sopijakuntiensa Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan ympäristönsuojeluviranomaisen ja terveydensuojeluviranomaisen tehtävistä Tuusulan toimiessa ympäristökeskuksen isäntäkuntana. Tällä hetkellä ympäristökeskuksen sopijakunnista ainoastaan Järvenpäässä ja Keravalla on lupa harjoittaa kunnallista pysäköinninvalvontaa.

Sopijakunnat ovat pyytäneet ympäristökeskuksen johtajaa kokoamaan työryhmän selvittämään, voisiko kunnallisen pysäköinninvalvonnan järjestää kunnissa yhteistyössä käyttäen järjestävänä organisaationa olemassa olevaa kuntien yhteistä ympäristökeskusta. Työryhmään osallistuvat Nurmijärveltä kunnanlakimies Sari Forsström, Keravalta vs. toimialuejohtaja Erkki Vähätörmä, Järvenpäästä hallintopäällikkö Topi Luostarinen, Tuusulasta liikenneinsinööri Jukka-Matti Laakso ja Mäntsälästä kuntakehitysjohtaja Vesa Gummerus.

Paikalliset olosuhteet ja nykytila Mäntsälässä

Henkilöautoilulla on Mäntsälässä merkittävä rooli liikumisessa. WSP:n laatimien selvitysten mukaan kulkumuotojakauma on tyyppinen, missä henkilöauton osuus kaikista matkoista on 58 % (liikenneselvitys tehty vuosina 2018–2020). Autonomistus on yleistä ja yli 80 % asutokunnista omistaa vähintään yhden auton. Mäntsälän laajasta pinta-alasta huolimatta, noin 53 % asukkaista asuu alle 3 km säteellä Kirkonkylän keskustasta. Autollisten talouksien osuus on 67 % 1 km säteellä keskustasta. Luonnollisesti autollisten talouksien osuus kasvaa keskustan ulkopuolelle mentäessä.

Mäntsälässä on kunnan läpi kulkevan Helsinki-Lahti moottoritien lisäksi vilkkaita pääteitä ja seututeitä, jotka kulkevat myös kunnan läpi.

Hyökännummen taajama-alue kattaa osaltaan toiseksi suurimman osan Mäntsälän asukkaista Kirkonkylän jälkeen. Hyökännummen asemakaavoitettu alue ja sen lähiympäristö kytkeytyvät suurelta osin Järvenpään ja Kellokosken palveluihin Mäntsälän keskustan sijasta. Tässä suhteessa seudullinen yhteistyö pysäköinninvalvonnassa on luontevaa.

Kunnan hallinnoimia pysäköintipaikkoja on pääsääntöisesti Kirkonkylän keskusta-alueella palveluiden, työ- ja asuinalueiden yhteydessä pääkatujen varsilla. Kunnan pysäköintimahdollisuudet ovat tarkoitettu tukemaan palveluja ja muita toimintoja sekä siten myös ohjattu liikenneturvallisiin sijainteihin. Näiden pysäköintialueiden tarkkoja pysäköintipaikkamääriä ei ole toistaiseksi vielä laskettu tarkasti. Muutamissa pysäköintikeskityksissä ei ole yksittäisiä paikkamerkintöjä, minkä vuoksi kesällä 2023 pysäköintimäärät on laskettu kunnassa karkealla tasolla. Pysäköintipaikkoja rajataan kuitenkin useimmiten joko

ajan, kulkuneuvotyypin tai pysäköinnin tarkoituksen perusteella. Esimerkiksi Keskuskadulla lähes kaikissa pysäköintipaikoissa on kahden tunnin aikarajoitus. Suojateiden läheisyyteen, aluepysäköintikieltoalueille ja jalkakäytävälle pysäköiminen on tunnustettu paikoittain pysäköintivalvontaa vaativiksi kohteiksi.

Kuntalaisten tiedossa on, että pysäköinninvalvontaa toteutetaan lähinnä vain poliisin toimesta, minkä vuoksi pysäköintirajoituksia ei noudateta. Liikenneturvallisuutta vaarantavista räikeimmistä pysäköintihavainnoista voidaan ilmoittaa poliisille, mutta se ei ohjaa liikennekäyttäytymistä.

Mäntsälän teknisten palveluiden tiemestari antaa vuositasolla arviolta noin sadalle ajoneuvolle siirtokehotuksen. Näistä osa noudattaa siirtokehotusta, mutta samat ajoneuvot voivat ilmestyä myöhemmin samoille paikoille tai niiden läheisyyteen mahdollisesti yhtä lailla kiellettyyn paikkaan. Siirtokehotusten noudattamatta jättämisestä aiheutuu kunnalle erillistä vaivaa, koska autot tulee aikanaan siirättää muualle. Kunta kuljetuttaa ajoittain pois vain selvästi poissa käytöstä olevia ajoneuvoja, jotka ovat pysyneet paikallaan pitkiä aikoja.

Pysäköinnin kannalta ongelmaksi muodostuvat taloyhtiöiden asukkaat ja vastaavissa asemissa olevat muut tahot, jotka käyttävät kunnan yleisiä pysäköintipaikkoja jatkuvasti ominaan vieden näin paikkoja muulta käytöltä. Lisäksi kunnalle aiheutuu kustannuksia tieliikennelain vastaisista pysäköinneistä, koska vuosittain on noin kaksikymmentä tapausta, missä esimerkiksi väärin pysäköidyistä ajoneuvoista vuotaa öljyä tai aiheutuu muuta haittaa ympäristölle tai tienpinnalle.

Pysäköinnin kieltomerkkien noudattamista ei pystytä tällä hetkellä valvomaan kunnassa tehokkaasti tai uskottavasti, minkä vuoksi autoilijat voivat osoittaa piittaamattomuutta liikennekäyttäytymisessään. Tässä suhteessa alla esitetty ehdotus seudullisesta ja kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta olisi oleellista saada toteutettua, jolloin pysäköinninvalvonnan toiminta olisi uskottavaa ja toimivaa. Mäntsälällä ei ole yksinään resurssien puitteissa mahdollisuutta lähteä toteuttamaan omaa kunnallista pysäköinninvalvontaa.

Alustava suunnitelma pysäköinninvalvonnan järjestämisestä

Selvityksen tuloksena esitetään mallia, jossa ympäristökeskukseen perustetaan uusi pysäköinninvalvonnan palveluyksikkö, johon Tuusulan, Järvenpään ja Keravan kuntien virassa olevat pysäköinnintarkastajat siirtyvät vanhoina työntekijöinä. Kunnissa on tällä hetkellä kahdeksan pysäköinnintarkastajan virkaa, joista kuusi on täytetty. Yksi täyttämättä olevista viroista muutetaan johtavan pysäköinnintarkastajan viraksi ja se täytetään avoimella hakumenettelyllä henkilöllä, jolla on kokemusta pysäköinnintarkastajan tehtävistä sekä tarvittavaa osaamista lähiesihenkilötehtäviin. Toinen virka täytetään tarvittaessa siten että pysäköinnintarkastajia on 7 ja yksi johtava pysäköinnintarkastaja.

Pysäköinninvalvojan tehtäviä hoitamaan palkataan lakimies, joka sijoitetaan ympäristökeskuksen hallintoyksikköön johtamaan ja valvomaan pysäköinninvalvontaa. Sekä pysäköinninvalvojan että johtavan pysäköinnintarkastajan esihenkilönä toimii ympäristökeskuksen johtaja.

Pysäköinnintarkastajien käyttöön varataan tarvittavat toimistotilat Tuusulasta. Kukin sopijakunta osoittaa pysäköinnintarkastajien käyttöön taukotilat siten, ettei kahvi- ja lounastaukoa varten ole välttämätöntä ajaa

edestakaisin Hyrylään. Mäntsälässä taukotilan järjestymistä on selvitelty ja yhteiskäyttöinen tila löytyisi esimerkiksi kunnantalolta.

Tarkastuskäyttöön hankitaan kolme leasingautoa siten, että tarkastustoimintaa tekee kuusi tarkastajaa kerrallaan. Pysäköinnintarkastusta varten hankintaan ohjelmisto ja laitteisto kilpailuttamalla syksyn 2023 aikana.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on olemassa oleva kuntien yhteinen viranomaisen ja sen kautta järjestettävän yhteistyön laajentaminen kunnallisen pysäköinninvalvonnan suuntaan on yksinkertaisempaa kuin kokonaan uuden rakenteen perustaminen. Ympäristökeskus on toiminut vuodesta 2009 asti ja sillä on hyvää kokemusta erilaisten viranomaispalveluiden tuottamisesta ja kuntakohtaisten menojen ja tulojen kohdentamisesta siten, että kukin kunta maksaa vain omaan alueeseen kohdistuvista palveluista. Pysäköinninvalvonnan järjestäminen yhtä kuntaa suuremmassa yksikössä mahdollistaa pysäköinnintarkastajien turvallisen parityöskentelyn ja tehokkaamman resurssien käytön verrattuna siihen, että kussakin kunnassa olisi 1–2 omaa pysäköinnintarkastajaa. Ympäristökeskuksen muu viranomaistoiminta hyötyy pysäköinninvalvonnan vaatimasta ympäristökeskukseen palkattavasta lakimiehestä.

Kun kunnat ovat kukin omalta osaltaan tehneet päätöksen pysäköinninvalvonnan järjestämisestä yhteistyössä ja hakenet sitä varten tarvittavan Aluehallintoviraston luvan, päivitetään kuntien hallintosäännöt ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintasääntö tehtävien ja toimivallan osalta. Samoin päivitetään yhteistoimintasopimus, jossa sopijakunnat sopivat ympäristökeskuksen toimialaan kuuluvista tehtävistä.

Pysäköinninvalvonnan toteuttamisesta esitetyn suunnitelman edetessä, Tuusula, Mäntsälä ja Nurmijärvi hakevat vuoden 2023 aikana aluehallintovirastolta lupaa kunnallisen pysäköinninvalvonnan toteuttamiseen. Järvenpäällä ja Keravalla on nykyisin lupa kunnallisen pysäköinninvalvonnan toteuttamiseen.

Pysäköinninvalvonnan alustavat taloussuunnitelmat

Alustavat suunnitelmat tarkastustyön kohdentamisesta, resurssitarpeesta ja perittävien pysäköintivirhemaksujen määristä perustuvat Keravan kaupungilla tehtyihin laskelmiin.

Pysäköintivirhemaksun suuruus on 20 euroa, mikäli kunta ei ole hakenut sisäministeriöltä maksun korottamista. Ympäristökeskuksen sopijakunnissa ainoastaan Mäntsälässä on käytössä alin 20 euron pysäköintivirhemaksu. Muissa kunnissa maksut ovat tällä hetkellä 50 euroa (Kerava, Nurmijärvi, Tuusula) tai 60 euroa (Järvenpää).

Työryhmä arvioi, että pysäköinninvalvonta on mahdollista järjestää siten, että siitä ei aiheudu kustannuksia kunnille ainakaan ensimmäisen vuoden ohjelmistohankintojen jälkeen. Mikäli ohjelmistot ja laitteistot on mahdollista hankkia palveluna, toiminta saattaa olla taloudellisesti kannattavaa jo ensimmäisenä toimintavuotena. Poikkeuksen tästä tekee Mäntsälä, jonka pysäköinninvalvonnasta kertyvät tulot jäävät muita kuntia pienemmäksi johtuen alhaisesta pysäköintivirhemaksusta.

Pysäköinninvalvonta on tarkoituksenmukaista organisoida siten, että kukin kunta maksaa omalle alueelleen kohdistuvan valvonta- ja tarkastustyön ja kustakin kunnasta perityt pysäköintivirhemaksut luetaan kunnan eduksi samaan tapaan kuin ympäristökeskuksen muidenkin menojen ja tulojen

kohdistaminen toteutetaan. Resursseja kohdistetaan tarpeen mukaan uudelleen, kun toiminta vakiintuu.

Arvio kunkin kunnan alueella jaettavien pysäköintivirhemaksujen määrästä esitetään alla olevassa taulukossa.

2024	Asukas määrä	Pysäköinnin vaikeuskerroin	Virhemaksujen määrä	Valvonnan määrä (htv)	Virhemaksu €	Arvioidut maksutulot
Klaukkala	18 500	0,7	1 439	0,7	50	71 950
Kirkonkylä	7 500	0,5	417	0,2	50	20 850
Rajämäki	7 500	0,4	333	0,2	50	16 650
Hyrylä	23 000	0,6	1 533	0,8	50	76 650
Jokela	6 500	0,4	289	0,1	50	14 450
Kellokoski	5 000	0,3	167	0,1	50	8 350
Järvenpää	45 000	1	5 000	2,5	60	300 000
Kerava	38 000	0,7	2 956	1,5	50	147 800
Mäntsälä (taajama ja lähiympäristö)	15 000	0,5	833	0,2	20	16 660

Seuraava taulukko esittelee pysäköinninvalvonnan arvioidut tulot ja menot kahtena ensimmäisenä toimintavuotena. Palveluiden ostot sisältävät mm. pysäköinnintarkastukseen tarvittavan ohjelmiston hankinnan ja laitteistohankinnat sekä Tuusulan isäntäkunnan palvelujen kulut. Vuoden 2025 taloussuunnitelmassa oletetaan, että kaikki kunnat ovat korottaneet pysäköintivirhemaksunsa Järvenpään tasolle 60 euroon.

Tarkempi talousarvio esitetään Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen vuoden 2024 talousarviossa, joka tulee päätettäväksi Tuusulan budjettikäsittelyn yhteydessä. Samassa yhteydessä esitetään päätettäväksi myös tarvittavat virat ja vakanssimuutokset.

	2024	2025
TOIMINTAMENOT	-582 834	-585 834
Palkat	-327 414	-327 414
Palkan sivukulut	-68 619	-68 619
Palveluiden ostot	-120 800	-119 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-43 000	-47 000
Vuokrat	-22 000	-22 000
Muut kulut	-1 000	-1 000
TOIMINTATUOTOT		
Maksutulot	673 360	778 020
TUOTTO	90 526	192 186

Tulojen ja menojen jakautuminen kunnittain vuonna 2024 perustuen arvioituun virhemaksujen määrään ja käytettäviin, alustava arvio:

2024	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
TOIMINTAMENOT	-231 283	-138 770	-18 503	-101 765	-92 513	-582 834
Palkat	-129 926	-77 956	-10 394	-57 168	-51 971	-327 414
Palkan sivukulut	-27 230	-16 338	-2 178	-2 853	-10 892	-59 491
Palveluiden ostot	-47 937	-28 762	-3 835	-21 092	-19 175	-120 800

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 063	-10 238	-1 365	-7 508	-6 825	-43 000
Vuokrat	-8 730	-5 238	-698	-3 841	-3 492	-22 000
Muut kulut	-397	-238	-32	-175	-159	-1 000
TOIMINTATUOTOT						
Maksutulot	300 000	147 800	16 660	109 450	99 450	673 360
TUOTTO	68 717	9 030	-1 843	7 685	6 937	90 526

Valmistelija	Kuntakehitysjohtaja Gummerus Vesa, vesa.gummerus@mantsala.fi Kaavasuunnittelija Muttilainen Juuso, juuso.muttilainen@mantsala.fi
Esittelijä	Kunnanjohtaja Laurila Hannu
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että <ul style="list-style-type: none"> 1. kunnanvaltuusto päättää, että Mäntsälän kunta käynnistää kunnallisen pysäköinninvalvonnan 1.1.2024 alkaen ja hakee sitä varten tarpeelliset luvat aluehallintovirastolta, 2. kunnallisen pysäköinninvalvonnan järjestämisvastuu siirretään Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimusta päivitetään tältä osin.
Käsittely	Kuntakehitysjohtaja Vesa Gummerusta kuultiin asiantuntijana pykälän yhteydessä.
Päätös	Kunnanhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteluun.